

آئین نامه انضباطی

موضوع ماده ۴۰ اساسنامه

جامعه حسابداران رسمی ایران

مصوب ۱۳۸۳/۶/۲

وزرای امور اقتصادی و دارایی و دادگستری

آیین نامه انضباطی جامعه حسابداران رسمی ایران که از این پس جامعه حسابداران نامیده می شود، در اجرای مفاد ماده ۴۰ اساسنامه و به منظور ارتقای کیفی رفتار حرفه ای حسابداران رسمی و موسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی ایران تهیه شده است.

ماده ۱

حسابداران رسمی و موسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران باید «آئین رفتار حرفه ای» و مقررات عمومی جامعه حسابداران را رعایت کنند. عدم رعایت مفاد آئین رفتار حرفه ای و مقررات مزبور تخلف محسوب می شود. در مورد مؤسسات حسابرسی، به ویژه رعایت مفاد آیین نامه مؤسسات حسابرسی موضوع ماده (۲۷) اساسنامه ضرورت دارد.

ماده ۲

حسابداران رسمی پس از احراز شرایط مندرج در ماده (۳) آیین نامه تعیین صلاحیت حسابداران رسمی و چگونگی انتخاب آنان مصوب ۱۳۷۴/۵/۲۲ هیأت وزیران و اصلاحات بعدی آن، به عضویت جامعه حسابداران در می آیند. در صورت اسقاط یا مشخص شدن فقدان یک یا چند شرط از شرایط مزبور، مراتب جهت رسیدگی و اتخاذ تصمیم به هیأت تشخیص صلاحیت حسابداران رسمی ارجاع شده و در صورت تشخیص عمل متقلبانه و اقدام خلاف واقع توسط عضو جهت کسب مجوز صلاحیت حرفه ای مورد از سوی هیأت مذکور به هیأت های انتظامی مربوط ارجاع خواهد شد.

ماده ۳

رسیدگی به تخلف اعضا، به استثنای اعضای شورای عالی جامعه حسابداران، با هیأت‌های انتظامی بدوی و تجدید نظر در آرای صادره از سوی هیأت‌های انتظامی بدوی با هیأت عالی انتظامی است. طبق مفاد ماده (۶) اساسنامه جامعه حسابداران، رسیدگی به تخلفات انتظامی اعضای شورای عالی تنها در صلاحیت هیأت عالی انتظامی است. موارد تخلف پس از بررسی اولیه در کارگروه‌های حرفه‌ای و تخصصی جامعه حسابداران از سوی دبیر کل به هیأت‌های انتظامی مربوط ارجاع می‌شود.

تبصره ۱- ترکیب هیأت‌های انتظامی و مراحل رسیدگی مطابق مقررات فصل پنجم اساسنامه جامعه حسابداران مواد (۳۱) تا (۴۰) است.

تبصره ۲- گزارشها و شکایاتی که مستقیم به هیأت‌های انتظامی می‌رسد جهت بررسی اولیه در کارگروه‌های حرفه‌ای و تخصصی به دبیر کل ارجاع می‌شود.

ماده ۴

نتایج رسیدگی هیأت‌های انتظامی باید به طور روشن دال بر محکومیت یا براءت باشد. آرای صادره همچنین باید در برگیرنده خلاصه مراحل رسیدگی و مستند به مقررات و ضوابط آئین رفتار حرفه‌ای و مقررات عمومی جامعه حسابداران باشد.

ماده ۵

کلیه مذاکرات، تحقیقات، بررسیها و صورتجلسات تنظیمی محرمانه است. آرای صادره توسط هیأت‌های انتظامی نیز به صورت محرمانه جهت ابلاغ به عضو یا اعضای ذیربط به دبیر کل جامعه حسابداران ارسال خواهد شد. دبیر کل موظف است آرای صادره را ظرف مدت یک هفته به عضو مربوط ابلاغ کند. متهم و دبیر کل می‌توانند با رعایت مفاد بندهای (۱) تا (۶) ماده (۳۵) اساسنامه جامعه حسابداران، نسبت به آرای صادره، به صورت کتبی درخواست تجدید نظر نمایند. رأی نهایی توسط دبیر کل و به صورت کتبی، ظرف مدت یک هفته به عضو یا اعضای مربوط و مراجع ذی ربط ابلاغ خواهد شد.

ماده ۶

در صورتی که متخلف برای اولین بار مرتکب تخلف شده باشد، تنبیه مقرر طبق نظر هیأت مربوط می‌تواند با یک درجه تخفیف اعمال شود. منظور از تنبیه مقرر، مواردی است که در

مندرجات ماده (۱۰) زیر با هاشور مشخص شده است. تنبیه مقرر به صورت یک تنبیه مشخص یا یک تنبیه از چند تنبیه مشخص (محدوده تنبیه) معین شده است و موارد تخفیف، تنبیه رده پایین‌تر از موارد مشخص شده را شامل خواهد شد.

تبصره - در مواردی که متخلف پس از محکومیت مرتکب تخلفاتی دیگر، اعم از تکرار تخلف قبلی یا ارتکاب تخلف جدید شود، تنبیه جدید، مندرج در آرای صادره باید از تنبیه تعیین شده قبلی شدیدتر (در محدوده تنبیهات مشخص شده) باشد.

ماده ۷

هرگونه تخلف در انتخابات، ابتدا توسط هیأت عالی نظارت جامعه حسابداران، که ناظر بر انتخابات است، بررسی و در صورت احتمال تأثیر بر انتخابات، نتایج بررسی می‌شود و سپس جهت رسیدگی انضباطی به هیأت انتظامی مربوط ارجاع خواهد شد.

ماده ۸

چنانچه گزارشها و شکایات دریافتی حاکی از تخلفاتی باشد که در این آیین نامه صراحتاً به آن اشاره نشده است، مرجع رسیدگی کننده تنها پس از انطباق تخلف انجام شده با مفاد آیین رفتار حرفه‌ای یا مقررات عمومی جامعه حسابداران، تنبیه مناسب را در محدوده تنبیهات مقرر در ماده (۱۰) تعیین و انشای رأی خواهد کرد. این موضوع شامل مقررات لازم‌الرعایه جدید نیز خواهد بود.

ماده ۹

نحوه رسیدگی هیأتها به تخلفات موضوع این آیین نامه به پیشنهاد شورای عالی جامعه حسابداران به تصویب مشترک وزرای امور اقتصادی و دارایی و دادگستری خواهد رسید.

ماده ۱۰

موارد تطبیق تخلفات حسابداران رسمی و موسسات حسابرسی عضو با تنبیه‌های مقرر در ماده (۳۵) اساسنامه جامعه حسابداران، شامل ۶۰ بند، دربرگیرنده دو بخش الف) موارد مرتبط با آیین رفتار حرفه‌ای و ب) سایر موارد به شرح زیر است:

الف) موارد مرتبط با آیین رفتار حرفه‌ای

موارد تخلف						تنبیه‌های انضباطی
نوع عنوان حسابدار رسمی	تعلیق عضویت بیش از یکسال	تعلیق عضویت تا یکسال	ممنوعیت از پذیرش کار جدید	توبیخ با درج در پرونده	احضار بدون درج در پرونده	عطف به آیین رفتار حرفه‌ای
						ماده ۱۱
						درستکاری و بیطرفی
					بند ۱	۱ عدم پایبندی به درستکاری و بیطرفی در انجام کار
					بند ۲/ت	۲ عدم پایبندی کارکنان به درستکاری و بیطرفی در انجام کار
					بند ۲/ث	۳ پذیرفتن یا اهدا کردن هدایا (همچنین شامل بند ۱۳ ماده ۱۶)
						ماده ۱۲
						تضاد منافع
					بند ۲/ب	۴ انجام کار مغایر با اصول و ضوابط حرفه‌ای
					بند ۲/ت	۵ ارائه یا انتشار اطلاعات گمراه‌کننده
					بند ۵	۶ عدم کفایت کنترل‌های داخلی مستقر شده در واحد اقتصادی تحت مسئولیت و اختیار
						ماده ۱۳
						صلاحیت حرفه‌ای (عمومی)
					بند الف/۱	۷ هر گونه تقلب و اقدام خلاف واقع در کسب مجوز صلاحیت حرفه‌ای
					بند ب/۱	۸ عدم رعایت اصول و ضوابط مربوط به حفظ صلاحیت حرفه‌ای
					بند ۲	۹ تظاهر به تخصص‌ها و تجربیات غیرواقع
						ماده ۱۴
						رازداری
					بند ۲	۱۰ ارائه، انتشار یا افشای غیرمجاز اطلاعات مربوط به صاحبکار
					بند ۳	۱۱ عدم اعمال کنترل‌های لازم در مورد رازداری همکاران و مشاوران
					بند ۴	۱۲ کوتاهی در حفاظت از اطلاعات صاحبکار
					بند ۴	۱۳ استفاده از اطلاعات کسب شده در مورد صاحبکار به نفع خود یا دیگران
					بند ۴	۱۴ رفتار منجر به سوء تفاهم در استفاده از اطلاعات کسب شده
						ماده ۱۵
						آگهی
					بند الف	۱۵ استفاده از ابزارها و روشهای مغایر با شئون حرفه‌ای
					بند ب	۱۶ ادعای دور از واقع در مورد عناوین، سوابق تحصیلی و تجربی و خدمات قابل ارائه
					بند ب	۱۷ ابراز مطالب منفی نسبت به خدمات سایر حسابداران رسمی

تنبیه‌های انضباطی					موارد تخلف
نوع عنوان حسابدار رسمی	تعلیق عضویت بیش از یکسال	تعلیق عضویت تا یکسال	ممنوعیت از پذیرش کار جدید	توبیخ با درج در پرونده	
عطف به آیین رفتار حرفه‌ای					
ماده ۱۶					استقلال
				بند ۱	۱۸ وجود هرگونه نفع و علاقه منجر به نقض درستکاری و بیطرفی در پذیرش کار
				بند ۲	۱۹ داشتن هرگونه روابط مالی مؤثر شخصی حسابداران رسمی شاغل و وابستگان درجه اول آنان با صاحبکار
				بند ۴	۲۰ داشتن هرگونه روابط شغلی با صاحبکار
				بندهای ۵ و ۶	۲۱ امضاء یا صدور گزارشهای حسابرسی از طرف حسابداران رسمی دیگر یا توسط ایشان بدون رعایت ضوابط مربوط
				بند ۷	۲۲ عدم رعایت ضوابط در ارائه سایر خدمات به صاحبکار مورد حسابرسی
				بند ۷	۲۳ تهیه صورتهای مالی واحد مورد رسیدگی
				بند ۸	۲۴ پذیرش ارائه خدمات حسابرسی برای سال مالی یا سال بعد آن در صورت ارائه سایر خدمات
				بند ۱۰	۲۵ داشتن روابط خویشاوندی نسبی و سببی تا درجه دوم از طبقه اول و دوم با صاحبکار
				بند ۱۱	۲۶ کسب قسمت عمده درآمد سالانه به طور مستمر از یک صاحبکار واحد
				بند ۱۲	۲۷ پذیرش حق الزحمه مشروط برای ارائه خدمات حرفه‌ای
				بند ۱۳	۲۸ خرید کالا یا خدمات با شرایط ویژه از صاحبکار
				بند ۱۴	۲۹ عدم رعایت ضوابط مربوط به پذیرش صاحبکارانی که قبلاً شریک موسسه حسابرسی بوده‌اند
				بند ۱۶	۳۰ ارتباط طولانی شرکا و کارکنان ارشد با یک صاحبکار
ماده ۱۷					صلاحیت حرفه‌ای (مؤسسات و اعضای شاغل)
					۳۱ پذیرش کار، بدون داشتن تواناییهای لازم حرفه‌ای و انجام آن بدون استفاده از خدمات کارشناسی
ماده ۱۸					حق الزحمه
				بند ۲	۳۲ دریافت حق الزحمه نامتناسب با ارزش خدمات حرفه‌ای انجام شده
				بند ۸	۳۳ انجام کار بدون امضای قرارداد
				بند ۹	۳۴ دریافت و پرداخت کمیسیون برای گرفتن یا واگذاری کار حرفه‌ای
ماده ۱۹					فعالیت ناسازگار با حرفه
					۳۵ پذیرش و انجام فعالیتهای مغایر با حرفه

نوع عنوان حسابدار رسمی					عطف به آیین رفتار حرفه‌ای	تنبیه‌های انضباطی	موارد تخلف
تسلیم عضویت بیش از یکسال	تسلیم عضویت تا یکسال	ممنوعیت از پذیرش کار جدید	توبیخ با درج در پرونده	اخطار بدون درج در پرونده			
					ماده ۲۰	ارتباط با سایر حسابداران رسمی	
					بندهای ۱ و ۵	عدم مکاتبه با حسابداران رسمی قبلی در مورد موانع پذیرش کار جدید	۳۶
					بند ۳	اهمیت ندادن به اطلاعات دریافتی از حسابدار رسمی سابق و یا افشای آن	۳۷
					بند ۸	کوتاهی در استرداد اسناد، مدارک و دفاتر صاحبکار	۳۸
					بند ۹	عدم اطلاع به صاحبکار در مورد لزوم مکاتبه با حسابدار رسمی	۳۹
					بند ۱۰	عدم رعایت ضوابط در پذیرش کارهای ناتمام توسط حسابرس جایگزین	۴۰
					بندهای ۱۲ و ۱۳	عدم تماس با حسابدار رسمی اصلی در صورت درخواست ارائه خدمات جدید	۴۱
					بند ۱۸	عدم تماس و تبادل نظر با حسابدار رسمی اصلی در رابطه با نظرخواهی های حرفه‌ای	۴۲
					ماده ۲۱	استخدام کارکنان	
						عدم رعایت ضوابط در یکارگیری یا استخدام کارکنان قبلی حسابداران رسمی یا موسسات حسابرسی عضو	۴۳
					ماده ۲۲	ارائه گزارش (نتیجه) خدمات حرفه‌ای	
					بند ۱	تفویض امضا در خصوص گزارشهای حسابرسی و بازرسی قانونی به غیر از شرکای حرفه‌ای عضو جامعه حسابداران	۴۴
					بند ۲	اظهار نظر حسابدار رسمی نسبت به صورتهای مالی که توسط وی یا شرکای او رسیدگی نشده است.	۴۵
					ماده ۲۳	آگهی و تبلیغات	
					بندهای ۱ تا ۵	عدم رعایت ضوابط مربوط به آگهی و تبلیغات	۴۶
					ماده ۲۵	تضاد بین تعهدات اخلاقی و پایبندی به اصول حرفه‌ای	
					بند ۱	نقض اصول و روابط حرفه ای و قوانین و مقررات و عدم رعایت سایر موارد مرتبط	۴۷
					ماده ۲۸	ارائه اطلاعات	
					بند ۱	عدم ارائه اطلاعات مالی و غیرمالی به گونه‌ای کامل، صادقانه و بیطرفانه	۴۸
					بند ۲	عدم تهیه و نگهداری مناسب اطلاعات مالی و غیرمالی	۴۹

(ب) سایر موارد

لغو عنوان حسابدار رسمی	تعلیق عضویت بیش از یکسال	تعلیق عضویت تا یکسال	مجموعیت از پذیرش کار جدید	توییح با درج در پرونده	اخطار بدون درج در پرونده	عطف به آیین رفتار حرفه‌ای	تنبیه‌های انضباطی	موارد تخلف
						۱-ث	پذیرش مسئولیتهای تمام وقت یا نیمه وقت توسط حسابداران رسمی شاغل	۵۰
						۱-ث	پذیرش خدمات موضوع ماده ۲ آیین‌نامه اجرایی تبصره ۴ قانون توسط حسابداران رسمی غیرشاغل	۵۱
						تبصره ۱ ماده ۵	هرگونه تقلب و اقدام خلاف واقع در انتخابات	۵۲
						۲۶	عدم رعایت مقررات مربوط به تشکیل و اداره مؤسسات	۵۳
						۲۷	عدم رعایت مفاد آیین‌نامه مؤسسات حسابرسی	۵۴
						۲۸	عدم ارائه مدارک مورد نظر جامعه حسابداران یا تاخیر در ارائه آنها	۵۵
						۲۹	عدم رعایت رهنمودهای جامعه حسابداران در جهت رفع نارسایی‌های خدمات حرفه‌ای	۵۶
						۴۱	عدم پرداخت کامل و به موقع حق عضویت‌های ثابت و متغیر	۵۷
						۵۹	عدم تادیه کامل خسارات وارده	۵۸
						۶۱	ارائه خدمات توسط حسابداران رسمی تحت استخدام، مستقل از سازمان و مؤسسات مرتبط	۵۹
						۶۲	عدم رعایت سقف مجاز ارائه خدمات	۶۰

ماده ۱۱

این آیین‌نامه در جلسه مورخ ۱۳۸۳/۴/۳ شورای عالی تایید و در تاریخ ۱۳۸۳/۶/۲ توسط وزرای امور اقتصادی و دارایی و دادگستری تصویب شده و از تاریخ اخیر لازم الاجراست.